

DOKTER GRIJZENBAARD

Op het einde van het schooljaar werd er vroeger meestal voor een kleine voorstelling gezorgd. Ik heb nog levendige herinneringen aan het dansje uit het eerste studiejaar, op de tonen van ‘Dokter Grijzenbaard’. Dat liedje klonk ongeveer zo: “Ik ben dokter Grijzenbaard, wieze wieze wies bom bom. Ik genees ziekten aller aard, wieze wieze wies bom bom. Ik kan maken dat de dove gaat en dat de lamme mij verstaat. Lierom larom lepelsteel, wieze wieze wies bombom.” Destijds vonden we dat gewoon een aardig liedje, we stampten choreografisch op de wieze wieze wies bom bom.

Het deuntje bleef nog lang hangen. Toen ik oud genoeg was om de tekst toch ietwat vreemd te vinden – een dove doen gaan en een lamme laten horen? – nam ik aan dat het liedje over charlatans ging. U kent ze ongetwijfeld uit de Lucky Luke-verhalen: de kerels die in een stadje aanspoelden in hun huifkar, zich voor de saloon parkeerden en hun wondermiddel begonnen aan te prijzen.

Meestal brachten die vermeende wonderdokters een kruidenaftreksel van onbestemde oorsprong aan de man, volgens hen een remedie tegen ongeveer alles – behalve een slecht karakter. In het publiek stond dan een medeplichtige die zich ziek voordeed, en na een slok van de fles meteen zijn vroegere krachten herwon. Tussen haakjes: de bekende coladrink zou ook zo begonnen zijn, toen nog met échte cocaïne erin. Daardoor genazen patiënten weliswaar niet, maar voelden ze uren nadien wel nog ‘effect’.

Ik ontdekte trouwens dat er in de 17e eeuw een échte dokter Grijzenbaard bestond: Johan Andreas Eisenbarth, een rondreizende chirurg en de lijfarts van de Pruisische koning Frederik Willem I. Eisenbarth stond ook bekend als ‘staarstekker’, hij genas mensen met grauwe staar door volgens een oude methode een naald in hun oog te steken. Het schijnt af en toe te hebben geholpen, al hadden patiënten die het overleefden nadien een dioptrie van +19 en waren ze dus extreem verziend. Voor iemand die op de uitkijk stond, kon dat van pas komen, maar lezen werd wel enigszins bemoeilijkt.

Onder meer componisten Bach en Händel zouden zo’n operatie hebben ondergaan: Bach stierf vier maanden later, Händel werd blind. Toch had dokter Eisenbarth, die geeneens een échte dokter was, blijkbaar succes. Hij had zelfs een goed draaiend pillen- en zalvenfabriekje en verdiende daarmee genoeg om een troep

“

“Je leert leven en tevreden zijn met wat wél nog lukt”

goochelaars en luidruchtige clowns in te huren om tijdens zijn behandeling de brullende patiënten te overstemmen.

Zoveel jaar later bekijk ik de tekst van het liedje over de dokter stil aan met andere ogen. Voor een charlatan is het geen kunst om een lamme zogenaamd te laten horen of een dove aan het lopen te krijgen, maar voor een patiënt kan het misschien wel een oefening in aanvaarding zijn: je hoort misschien niet meer, maar je kunt nog wel prima stappen. Je leert leven en tevreden zijn met wat wél nog lukt. *To count your blessings*, zoals de Britten zeggen. Dokter Grijzenbaard bedoelde het zo waarschijnlijk niet, maar voor mezelf is het als soelaas meegenomen.

Frieda Van Wijck

Frieda Van Wijck ken je van radio en tv, maar ze heeft ook altijd graag geschreven. Alles waar een mens ‘tiens’ bij denkt, is voor haar een bron van inspiratie.

